מסורת הש"ס

עין משפט נר מצוה

יג א ב מיי' פ"ד מהל' פסה"ק הל' י' וסי"ג ופט"ו מהל' פסולי המוקדשין הל' א:

יד ג מיי' פט"ו מהל' פסה"ק הלכה א:

א] **מנלן** דבעינן זביחה לשמה? דאמר קרא ואם זבח שלמים קרבנו שתהא זביחה לשם [שלמים] ודילמא היינו שמייהו? מדכתיב המקריב את דם השלמים הזורק את דם השלמים ולא כתיב זבח והכא כתיב זבח שמע מינה שתהא זביחה לשם שלמים, אשכחן זביחה שאר עבודות מנלן וכי תימא לילף מזביחה, ב] *מה לזביחה שכן (א)(נפסלה) שלא לשם אוכלין בפסח אלא אמר קרא המקריב את דם השלמים שתהא קבלה לשם שלמים, ולכתוב רחמנא בקבלה ולילף שחיטה מינה? משום דאיכא למיפרך מה לקבלה שכן פסולה בזר ג](ואשה) אשכחן שחיטה וקבלה זריקה מנלן וכי תימא לילף (ב) מהני מה להני שכן טעונות צפון וישנן בחטאות הפנימיות, אלא אמר קרא הזורק את דם השלמים שתהא זריקה לשם שלמים ולכתוב רחמנא בזריקה ולילף מינה? משום דאיכא למיפרך מה לזריקה שכן חייב עליה זר מיתה, אשכחן כולהו, הולכה מנלן, וכי תימא לילף מכולהו מה לכולהו שכן עבודה שאי אפשר לבטלה תאמר בהולכה שאפשר לבטלה? אלא אמר קרא *והקריב ד] את הכל המזבחה *ואמר מר זו הולכת אברים לכבש ותניא ה] והקריבו *זו קבלת הדם ו] (ג)(ואפיק) רחמנא בלשון הולכה למימרא דהולכה לא תפקה מכלל קבלה ז] ואשכחן שנוי קודש שנוי בעלים מנלן אמר רב פנחס בריה דרב אמי אמר קרא ובשר זבח תודת שלמיו שתהא זביחה לשם תודה, אם אינו ענין לשינוי קודש דנפקא לן מהתם תנהו ענין לשינוי בעלים, והאי להכי הוא דאתא האי מבעי ליה *לכדתניא ובשר זבח תודת שלמיו: אבא חנין אומר משום רבי אליעזר בא ללמד תודה ששחטה לשם שלמים כשרה, שלמים ששחטן לשם תודה פסולה, מה הפרש בין זה לזה תודה קרויה שלמים ואין שלמים קרויה תודה אנן מזבח ח] קאמרינן, ואכתי מבעי ליה חטאת ואשם מנין תלמוד לומר זבח אם כן ט] נכתוב קרא ובשר תודת שלמיו י] [זבח] מאי זבח, שמע מינה תרתי, אשכחן זביחה שאר עבודות מנלן וכי תימא לילף מזביחה מה לזביחה שכן פוסל שלא לשם אוכלין בפסח נאמרה זביחה בשינוי קודש ונאמרה זביחה בשינוי בעלים מה זביחה האמורה בשינוי קודש לא חלקת בין זביחה לשאר עבודות אף זביחה האמורה בשינוי בעלים לא תחלק בהן בין זביחה לשאר עבודות, איכא למיפרך *מה לשינוי קודש יא] שכן (ד)פסולה בגופה וישנו בארבע עבודות יב] וישנו לאחר מיתה וישנו בציבור כביחיד

ואע"ג

ומנלן דבעינן זביחה לשמה · לכתחילה דהא ממולא שפתיך לא מיפרשי ביה* עבודות: **ממאי דלענין שמיה** יג] [קרוי] זבח [דלמא] **היינו שמייהו** · זבח שלמים ולא נאמר זבח משום שחיטה: **מה לזביחה שכן יד] פוסלת שלא לשם אוכלין בפסח** · שאם שחטו שלא לאוכלין כגון לחולה ולזקן שאין יכולין לאכול כזית פסול ואפילו הן בעליו דכתיב איש לפי אכלו אכילה בכזית ושאר עבודות לא פסלי שלא לאוכלין דכתיב תכוסו ותניא (פסחים דף סא.) רבי אומר לשון סורסי הוא זה כאדם האומר לחבירו כוס לי טלה זה והכי אמרינן בפסחים (דף עח:) דאין (מחשבה) *אוכלין בזריקה: **המקריב** · קבלה הוא דתניא והקריבו טו] זו קבלת הדם: **שכן פסולה בזר** · לאפוקי שחיטה שכשירה בזר כדלקמן בפרק שלישי (דף לב.) שחיטה וקבלה טעונות לפון בפ' איזהו מקומן (לקמן דף מח.) יליף להו מקראי: **וישנן בחטאות הפנימיות** · אבל זריקת מזבח החיצון לית בהו: **זריקה זר חייב עליה מיתה** · אבל שחיטה כשרה בזר וקבלה והולכה אע"פ שפסולה בזר אין חייב עליה מיתה כדאמרי' בסדר יומא (דף כד.) ארבעה עבודות זר חייב עליהם מיתה זריקה והקטרה וניסוך המים והיין דכתיב גבי והזר הקרב יומת ועבדתם עבודת מתנה ודרשינן עבודת מתנה ולא עבודת סילוק, ועבדתם עבודה תמה ולא עבודה שיש אחריה עבודה והני כולהו יש אחריהם עבודה: **מכולהו** · במה הצד השוה שבהן שהן עבודה וצריכה לשמה אף אני אביא הולכה: **הולכה אפשר לבטלה** · שאם רצה שוחט בצד המזבח וזורק כדתניא במתניתין (לקמן דף יג.): **והקריבו זו קבלת הדם** · ושחט את בן הבקר והקריבו בני אהרן הכהנים זו קבלה דהא בתר שחיטה כתיב ולא אפשר לאוקומיה בהולכה ואף על גב דלשון הולכה הוא כדחזינן בהולכת אברים דכתיב ביה הקרבה ולשון הולכה היא: טז] ה"ג ואפקיה רחמנא קבלה בלשון הולכה למימרא דהולכה לא תפקה מכלל קבלה: **שינוי בעלים מנלן** · שצריך לשוחטו על מנת שיתכפרו בו בעליו ולא שיתכפר בו אחר דקתני לקמן (דף מו:) לשם ששה דברים הזבח נזבח לשם זובח יז] מנלן דבעינן לשם זובח: **זבח תודת שלמיו** · שתהא זביחתו לשם תודה: **כשרה** · ועלו לשם חובה: **פסולה** · כלומר לא עלו לשם חובה: **תודה קרויה שלמים** · כדכתיב תודת שלמיו כמו חטאת הקהל (ויקרא ד) תורת משה עבדי (מלאכי ג): **אנן מזבח תודה קאמרי'** · דרשא דידן יח] והאבא חנן מתודת שלמיו: **חטאת ואשם מנין** · בת"כ קתני לה גבי האי קרא ובשר זבח תודת שלמיו ביום קרבנו יאכל למדנו לתודה שנאכלת ליום ולילה: **חטאת ואשם מנין** · ת"ל זבח: **א"כ** · דלהך דרשא לחודיה אתא לרבות חטאת ואשם שתהא אכילתו ליום ולילה יט] לכתוב לזבח לבסוף לגבי אכילה: **לא חלקת** · דהא כולהו איתרבו לעיל: **שכן פסולו בגופו** · לקמן מפרש לה ואזיל: **וישנו בד' עבודות** · שאם שחט שלא לשמו או קיבל והלך וזרק שלא לשמו אע"פ שלא חישב כן אלא על השחיטה שלא לשמו פסול כדרבינן להו לעיל אבל שינוי בעלים לא שייך אלא בזריקה דהא דרבינן שחיטה לפסול בשינוי בעלים אינו אלא כגון ששחט על מנת לזרוק להתכפר בו אחר אבל שחט שלא לשם בעליו ולא הזכיר על מנת לזרוק אין זו מחשבה, דשוי בעלים לא שייך בקרבן אלא להתכפר בו וכפרה בזריקה היא והכי אמרי' לקמן בפרקין (דף י.) שאם אמר הריני שוחט לשם פלוני כשר, שחטו על מנת לזרוק לשם פלוני פסול, וכן לענין קבלה והולכה לא שייך שינוי בעלים אא"כ חישב קבל על מנת לזרוק לשם אחר: **וישנו לאחר מיתה** · המפריש קרבנו ומת והיורש מקריבו שייך בו שינוי קדש אבל לא שינוי בעלים שהרי מתו בעליו: **וישנו בלבור** · אבל שנוי בעלים לא שייך בקרבן לבור שהרי הכל בעליו:

ואע"ג

מה לזביחה שכן פוסל שלא לשם אוכלין בפסח · וא"ת זריקה נמי תפסול מק"ו דשחיטה שאינו פוסל בשינוי בעלים אלא על מנת לזרוק ופוסלת על מנת שלא לשם אוכלין ק"ו זריקה שפוסלת בזורק שלא לשם בעלים שתפסול שלא לשם אוכלין וי"ל דאיכא למיפרך מה לזביחה שכן טעונה לפון וישנה בחטאות הפנימיות מיהו אכתי לא קמא ליה הך פירכא עד בסמוך לכך י"ל דהכא לא יליף מזביחה אלא קבלה והולכה · ברו"ך · ועוד נראה דבפ' תמיד נשחט (פסחים דף סא.) ממעט שאר עבודות שלא [פסול] לשם אוכלין: **מה** לזריקה שכן חייב עליה זר כו' · וא"ת ונילף קבלה והולכה משחיטה וזריקה וי"ל מה להנך שכן חייבין בחוץ כדלקמן בשמעתין **דהולכה** לא תפקה מכלל קבלה · וזריקה לא אתיא מכולהו שישנן בחטאות הפנימיות: **בא** ללמד תודה ששחטה לשם שלמים כשרה · תימה דבסוף כל הפסולין (לקמן דף נו.) דרשי' מיניה מנין לרבות שלמי נזיר ושלמי פסח ת"ל שלמיו פי' דנאכלין ליום ולילה וי"ל דהתם דריש מדכתביה גבי אכילה: **ש"מ** תרתי · וא"ת ואימא כוליה [להכי] הוא דאתא שתהא זביחה לשם תודה וי"ל דאיכא לרבויי חטאת ואשם מדכתיב *ביה אכילה:

וישנן לאחר מיתה · אבל שינוי בעלים אינן לאחר מיתה בפסחים (דף סא.) הקשה רבינו (דלמא מאחר) דשיעבודא לאו דאורייתא כמו כן אין שינוי קודש לאחר מיתה דמאי נפקא מינה דלא עלו לשם חובה הא לא מיחייבי יורשין להביא אחר דפלוגתא היא בקדושין בפ"ק (דף יג:) גבי האשה שהביאה חטאתה ומתה יביאו יורשין עולתה דקאמר שמואל והוא שהפרישתה מחיים *ורב אשי אמר אפי' שלא הפרישתה מחיים והל"ל הכא למ"ד שיעבודא [לאו] דאורייתא שאין שנוי קודש לאחר מיתה *תרתי מיהא דווקא ויש לומר דנפקא מינה אם הפריש שתי שלמים או שתי עולות לאחריות ופירש שאם אחת מתה או אבודה השניה תהיה קריבה עולה כדין הראשונה ואם קרבה הראשונה כתקונה השניה תהיה חולין וכי מתו בעלים ועשה יורש אחת שלא לשמה הרי היא כאילו נאבדה וקרבה שניה תחתיה ואם עשה הראשונה כתיקנה אז השניה חולין אבל אם לא פירש כלום אלא סתם הפריש שתים *לאחריות אז אפילו נעשית הראשונה כתיקנה הוי שניה רועה ודמיה קרבי עולה כמו גבי מפריש שתי חטאות לאחריות כדאיתא לקמן (דף יא:) מותר חטאת קרב עולה *)והכי נמי האי בהפריש שתי שלמים או שתי עולות לאחריות ועי"ל דלאחר מיתה הוי [איסור] בשינוי קודש כשמעינן אבל ליכא איסורא בשינוי בעלים כיון דליכא בעלים מיהו אכתי לא ידע דרשא דמוצא שפתיך דמינה נפקא איסור לשינוי קודש מדמייתי לה בסמוך · הגה"ה: **וישנן** בציבור · משא"כ בשינוי בעלים דאם שחט **)לשמו התמיד הרי הוא בעליו ואפי' לשם עובד כוכבים לא מיפסיל דבעינן חבירו דומיא דידיה מחוייב כפרה כמותו · ברו"ך :

*) ונראה נמי דהכא **) נ"א לשם יחיד

מחשבה

רש"ק מ"ש וי"ל דאין מחשבה אוכלין בזריקה ולא בקבלה והולכה אלא בשחיטה כצ"ע

[לקמן קו.]

[נ"ל גמי]

ב"א דלמ"ד

[נ"ל והקריב הכהן את הכל המקטיר]

לקמן יג. [קדושין נג: חגיגה יא.]

[נ"ל ורב אשי אמר]

גי' נ"ק חדא

נ"א שלמים או עולות ספריש שתים

מיזוכין קד. יומא כו. מנחות יי חגיגה יא. פסחים סה. לקמן יד. ודף כד: לב.

[מ"ם תוס' יומא מ. ד"ה והקריבו וכו' על פירש"י דהכא]

לקמן ג.

הגהות הב"ח

(א) גמ' מה לזביחה שכן פסולה שלא לשם : (ב) שם וזריקה מנ"ל וכי תימא לילף מהני כיב פ"ל דפי ע"א : (ג) שם ואפקה רחמנא לקבלה בלשון : (ד) שם מה לשינוי קודש שכן פסולו בגופו :

שיטה מקובצת

א] מנלן דבעינן זביחה [לשמה] פי' הקונטרס ואי ממוצא שפתיך תשמור לא מפרשי כלל בד' עבודות של דם וקשה דהא מוצא שפתיך בראי קרא דמוצא שפתיך ועשית משמע [בעבודות] הדם וכן קשה הא דאמר תלמודא גבי [illegible] לא ידענא במאי אמר הא אמר רחמנא מוצא שפתיך [illegible] ועשית [illegible] שלא ישנה [illegible] קרא (ה"ה [illegible]) ואף כי ישנה [illegible] מוצא שפתיך כיון דבשאר [illegible] עבודות [illegible] מהר"פ [illegible] ב] ע' בהשמטות בסוף המסכת : ג] תיבת ואשה נמחק : ד] והקריב הכהן את הכל : ה] ע' בהשמטות בסוף המסכת : ו] הדם והולכה היא ואפקיה רחמנא לקבלה בלשון הולכה היא כמו שמוכיח מקרא דוהקריב הכהן את הכל המזבחה ואמת הוא דע"כ זו קבלת הדם כדפי' [illegible] בלשון הולכה כלומר למה אפקיה רחמנא בלשון הולכה כיון שהוא קבלה למימרא דלא תפקיה [illegible] ונילף זריקה משחיטה וקבלה והולכה ולישתוק מזריקה דמאי פרכת שכן טעונה צפון הולכה [illegible] דמ"מ איכא למיפרך שכן ישנן בחטאות הפנימיות דהולכה נמי הוי בחטאות הפנימיות [illegible] הדם עד להיכל ועד לפרכת · תוס' טוך : ז] עי' בהשמטות בסוף המסכת : ח] מזבח [illegible] ט] אם כן לכתוב קרא תודת שלמיו זבח ללמד על חטאת (ושלמים)[ואשם] שנאכלין ליום [illegible] זבח לתודה ש"מ זבח לשם תודה · וא"ת וא"מא כוליה לזביחה לשם תודה הוא דאתא [illegible] ת ואשם (הנאכל) [דנאכל] ליום ולילה ויש לומר מדכתביה להאי קרא גבי אכילה שמע [illegible] חטאת ואשם לאכול יום ולילה · תוס' טוך : י] שלמיו זבח מאי זבח תודת שלמיו שמע [illegible] אלו בגופו וישנן בד' עבודות משא"כ בשינוי בעלים וא"ת והלא לקמן מוכח מקראי פסול בכל ד'

שיטה מקובצת

עבודות בשינוי בעלים ותירץ בקונטרס דאינו אלא בשוחט ע"מ לזרוק בשינוי בעלים או מקבל ע"מ כו' ויש להקשות דהלא אנו באים ללמוד דלא חלקת בין שינוי קודש לשינוי בעלים וא"כ נימא כמו דבשינוי קודש מיפסל בכל ד' העבודות [אפילו אם לא חישב] ע"מ לזרוק כמו כן שינוי בעלים נמי ולפי' הקונטרס דפי' דאחד ששחט שלא לשם בעליו ולא הזכיר ע"מ לזרוק אין זו מחשבה דשם בעלים לא שייך בקרבן אלא להתכפר בו וכפרה בזריקה והשתא ניחא שפיר דאין למילף משינוי קודש כי אם עבודות דשייכא בה מחשבת שינוי בעלים ובשחיטה וקבלה והולכה לא שייכא מחשבת שינוי אלא א"כ דחשב ע"מ לזרוק' תוס' טוך : יב] וישנו לאחר מיתה · פי' (המקריב)[המפריש] קרבנו ומת היורש מקריבו ושייך בו שינוי קודש ולא שינוי בעלים דאין בעלים לאחר מיתה דקדק ריב"א דהכא אתיא כמ"ד שעבודא דאורייתא דלמ"ד שעבודא לאו דאורייתא אפי' משינוי קודש לא יביאו יורשין אחר (מיתה) וא"כ שינוי קודש נמי אינו (אלא) לאחר מיתה ואומר רבי דאתיא נמי כמ"ד שעבודא לאו דאורייתא ואפ"ה ישנו שינוי קודש לאחר מיתה כגון שהפריש שתי (חטאות) [שלמים או עולות] לאחריות וכשמשנה בזה לא יעלה זה לשם חובה וצריך להקריב השני · תוס' טוך: יג] שחיטה וזריקה קאי זבח ותיבת קרוי נמחק : יד] שכן נפסלת שלא לשם כו' שחטו שלא לשם אוכלין כגון : טו] זו קבלת : טז] היא הס"ד ומה"ד והולכה היא ה"ג ואפקיה רחמנא לקבלה : יז] תיבות מנלן דבעינן לשם זובח נמחק : יח] דידן ודאבא חנן : יט] לכתבינהו לזבח : כ] חישב ע"מ לזרוק שלא לשמו (תיבות אלא על השחיטה נמחק) ס"א אלא על השחיטה או על הקבלה והולכה שלא לשמה פסול כדרבינן להו לעיל :